

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК ИНСТИТУТИ

**ХОРИЖИЙ ТИЛ ТАЪЛИМИНИ
МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ МУАММОЛАРИ**

**МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-МЕТОДИК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2-қисм

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК ИНСТИТУТИ

ХОРИЖИЙ ТИЛ ТАЪЛИМИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ
ҚИЛИШ МУАММОЛАРИ

МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИЛМий-МЕТОДИК
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2-қисм

Тошкент-2012

Хорижий тил таълимини модернизация қилиш муаммолари мавзусидаги республика
илмий-методик конференция материаллари. Тошкент.: ТДЮИ нашриёти. 2012 йил. 222
бет.

Тахририят:

п.ф.д., проф. Т.Қ.Саттаров, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси мудири
ф.ф.д., проф. Г.Х.Боқиева, ЎзДЖТУ проректори
п.ф.д., проф. Д.Ў.Хошимова, ТДЮИ Рус тили кафедраси профессори
ф.ф.н., проф. М.Т.Ирискулов, ЎзДЖТУ кафедра мудири
п.ф.д., проф. Л.Т.Ахмедова, ЎзДЖТУ кафедра мудири
ф.ф.н., доц. М.Г.Воинова, ТДЮИ Рус тили кафедраси мудири
ф.ф.н. доц., С.Т.Акобиров, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси доценти
И.А.Имомов, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
Л.А.Ким, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
Ё.А.Вахабова, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
М.И.Хуррамова, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
Ш.Ш.Хамраева, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
Ж.Б.Мадримов, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси
П.Ш.Фозилов, ТДЮИ Хорижий тиллар кафедраси катта ўқитувчиси

Такризчилар: Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети Тиллар ўқитиш
методикаси кафедраси доценти, п.ф.н. В.И.Нормуротова

Тошкент давлат юридик институти Рус тили кафедраси
профессори, педагогика фанлари доктори Д.Х.Хошимова

Нашрга тайёрланган маълумотларнинг сифати, келтирилган фактлар, атоқли отлар ва
бошқа маълумотларнинг аниқлиги, шунингдек, очиқ нашр этиш ман қилинган
маълумотларни оммалаштириш учун маърузалар муаллифлари жавобгар

замондаги яхлитлигини тугатади. Уларни эсдалик сифатида тасма шартли ёзув белгилари билан қоғозда олиб қолиш, асраш мумкин. Ушбу рисолада гарчан ўта юзаки тарзда бўлса ҳам, тил ва нутқ орасидаги диалектик алоқа ва муносабат ҳақида айтилган фикрларни қуйидагича умумлаштириб кўрсатиш мумкин.

Ҳар бир давр ўз фани олдида муайян мақсад ва аниқ талабларни қўяди. Фанларнинг тараққиёти шу даврнинг илғор фалсафий фикри, давр учун етакчи бўлган фан соҳаларининг ютуқлари билан узвий боғлиқ. Турли фанларнинг манбалари кўп қиррали бўлганлиги сабабли даврнинг етакчи фалсафий фикри аниқ фанлардан ўрганиш манбаининг қайси томонларига алоҳида эътибор бериш лозимлигини, борлиқдаги мавжуд қонуниятларни мантикий категорияларда қай усулда акс этиш йўллари белгилаб беради. Фалсафанинг методологик аҳамияти ҳам ана шундан иборат. Фанлар тарихини ўрганиш шуни кўрсатадики, уларнинг тараққиёти икки зарурий диалектик босқичдан иборат бўлади. Биринчи босқич – ўрганилаётган манба, унинг бўлимлари ва таркибий қисмлари, белги – хусусиятларини аниқлаш, уларни саралаш, изчиллаштириш ва тасвирлаш.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ашурова Д.У. Производное слово в свете коммуникативной теории языка. -Т.:Фан, 1991.-98 с.
1. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка. М., 1966, 212с.
2. Иванова И.П., Бурлаков В.В., Почепцов Г.П. Теоретическая грамматика современного английского языка., М., 1981, 348 с.
3. Ильиш Б.А.Современный английский язык. М., 1948, 412 с.
4. Лопатин В.В., Улуханов И.С. О некоторых принципах морфемного анализа слов.-ИАН ОЛЯ, 1968, т.ХХІІ, 3., с. 190 и д.
5. Маматов А.Э. Проблемы лексико-фразеологической нормы в современном узбекском языке // Автореф. дисс. ... док. филол. наук.-Т.: ПЛАН Уз., 1991.-52 с.
6. Расулова М.И. Проблемы лексической категоризации в азносистемных языках. - Т.: Фан, 1996. -145 с.
7. Смирницкий А.И.Лексикология английского языка. М., 1956, 380 с.
8. Смирницкий А.И.Морфология современного английского языка. М.,1959, 440 с.

G.E.Zokhidova, TUIT

Advantages of Online or Automated Testing of the English Language

One of the main and important requests of the government of Uzbekistan and Ministry of Higher Education of Uzbekistan is developing computerization of the education process. To accomplish this task a lot of reforms are being done by Higher education Universities. To those we can also add online or Automated testing which has infinite advantages for both learners and examiners. We should pay more attention to the development of online and automated testing (*Automation is the use of strategies, tools and artifacts that augment or reduce the need of manual or human involvement or interaction in unskilled, repetitive or redundant tasks.*) because of the following reasons:

- Presently, if the teachers conduct any objective test, they have to check the answer sheets manually which is time consuming.

- Students cannot do practice of attempting objective question papers.

Generation of results manually might result in errors. The Online Test System will overcome the above mentioned problems and will provide the following features:

- There will be a real time testing environment.

- Test creation will become easier which will include incorporation of new questions and deletion and modification of already existing questions periodically.

- Paper pattern which includes duration of test, number of questions of various levels and marking scheme, will have flexibility.

This kind of testing strategy can be used to test practical knowledge, inter personal skills, intelligence, logical skills over the computer system with flexible timing. In some situation, a test session is being taken online in real time, but the transfer of data prior to and after the test session is transferred through the internet.

There are a lot of advantages of online test over traditional paper based testing. Some of the advantages include:

- It reduces long term costs
- Gives feedback to user on the spot like scores or grades
- Provides flexibility in terms of timings and locations as being conducted over internet
- Reduces chances of human errors in terms of making marking mistakes as marking capability of machine is much more reliable and error less than human's marking capability
- Comparatively required very less physical space - millions of answer sheets stored on a data disk at server which required less physical space than paper answer sheets
- Use of multimedia which makes test styles more interactive like use of flash, videos and images make questions more understandable

There are lots of tools and websites are available online to create tests and prepare one before facing real tests. Your practice online tests will let you know how to analyze a real test and be prepare for that.

In short, for test takers, they have freedom to conduct online test at their own preferred time, means great flexibility, while for trainers or teachers, Due to online test is graded automatically it gives relaxation from marking it, means big time saving, and for organizations, it saves a good amount of money being spend on employing instructor for test, designing and printing millions of test papers, means economical.

To achieve those advantages this requirements and guidelines should be followed:

Expected requirements

The following outcome is expected from the Online Test System:

- Real time online testing environment.
- It should provide means for effective test system supervision to administrator.
- Results must come instantly after the completion of test.
- Result must be incorporated into the record of student for future references.
- The faculty must be able to incorporate new questions, delete or modify old ones if needed.
- There should be a provision for the faculty for designing question paper, so that everybody can set time duration, marking scheme and paper pattern.

Automated testers must follow the following guidelines to get the benefits of automation:

- **Concise:** As simple as possible and no simpler.
- **Self-Checking:** Test reports its own results; needs no human interpretation.
- **Repeatable:** Test can be run many times in a row without human intervention.
- **Sufficient:** Tests verify all the requirements of the software being tested.
- **Necessary:** Everything in each test contributes to the specification of desired behavior.
- **Clear:** Every statement is easy to understand.
- **Efficient:** Tests run in a reasonable amount of time.
- **Independent:** Each test can be run by itself or in a suite with an arbitrary set of other tests in any order.
- **Maintainable:** Tests should be easy to understand and modify and extend.
- **Traceable:** To and from the code it tests and to and from the requirements.

However, some authorities count Disadvantages of Online and automated testing but all that disadvantages may be rectified as with the modern technologies students' knowledge may

be checked in all areas of grammar, listening, reading, writing and even speaking or (pronouncing).

Bibliography

1. www.englishtown.com
2. www.online-testing.com

Г.Э.Зупарова, Г.Х.Абдумаликова, ЎзДЖТИ

Чет тили ўқитиш методикаси ва тежнологиялари

Фан-техниканинг жадал ривожланиб бориши таълим муассасаларининг ўқитиш мазмунига бевосита таъсир қилмоқда.

Чет тиллар ўқитиш таълимида янги методларни қўллаш жараёни давр тақозоси билан ўзгариб турган пайтда, ўқитиш шундай олиб борилиши керакки, мавжуд таълим тажрибаларидан яъни замонавий метод ва технологиялардан фойдаланиб таълим-тарбия бериш сифатини ошириш орқали таълим мазмунини таъминлашдир.

Метод тушунчаси куйидаги атамалар орқали ифодаланади: *method* (инглизча), *Methode* (олмонча), *method* (французча); *ёндашиш* атамаси турли тилларда куйидагича ифодадаланган: *approach* (инглизча), *Ansatz* (олмонча), *approche* (французча). XX асрга қадар кўпгина хорижий давлатлар ўрта ва олий ўқув юртларида асосан тўғри, таржима, аралаш методларидан фойдаланиб келинган.

Билим ва кўникмаларни бундай тасаввурлаш олий таълим педагог ходимларининг функционал лаёқати модели – талаблар мажмуини тузиш учун асос бўлиб хизмат қилади. Умумлашган моделга мувофиқ асосий талаблар куйидагилардан иборат:

- таълим бериш маҳорати
  - тарбия ишларини олиб бориш маҳорати
  - Ўқув-тарбия жараёнида инсон омилини таъминловчи шахсий фазилатларни намойиш қилиш маҳорати
  - талабаларнинг билим ва кўникмаларини объектив назорат қилиш ва баҳолай олиш маҳорати
  - таълим бериш маҳорати педагог ходимларга қўйиладиган талаблар ва ўқув-тарбиявий жараёни бошқариш билан боғлиқ бўлган куйидаги омиллар билан тавсифланади
  - ўқув-билиш фаолиятини лойиҳалаш ва амалга ошириш қобилияти, қўллаб-қувватланиши
  - педагогнинг психология ва педагогика фани бўйича тайёргарлиги
  - фанни мукамал билиши, касбий омилкорлик, заковатлилик
  - янги педагогик ва ахборот технологияларини лойиҳалаш қонуниятларини билиш
  - хорижий таълим тизимидаги янги ахборотларни ўрганиш манбаи сифатида чет тилларни билиш
  - олий таълим тизимида оид меъёрий ҳужжатларни билиш
  - ўқув-тарбия жараёнини самарасини таъминловчи моддий техника базасига оид ахборотларни ўзлаштириш
- “Интерфаол” таъриф берадиган бўлсак, таълим олувчиларни фаоллаштирувчи ва мустақил фикрлашга ундовчи, таълим жараёнининг марказида таълим олувчи бўлган методларга айтилади.

Интерфаол ўқитиш методлариға:

1. Ақлий ҳужум
2. Ажурли арра
3. Мунозара
4. Ўз ўрнини топ
5. Дебат
6. Меню
7. Танқидий фикрлаш
8. Кичик гуруҳларда ишлаш
9. Кластер
10. Синквейн

МУНДАРИЖА	
3-ШУЪБА	
ХОРИЖИЙ ТИЛ ТАЪЛИМИДА ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ ЯНГИ НАЗАРИЯЛАРДАН БИРИ	
Т.К.Саггаров, ТДЮИ, С.Т.Саггарова, ТТЕСИ	
Лингвокультурология ва хорижий тил таълими	3
Т.К.Саггаров, ТДЮИ	
Лингвокультурология и профессиональная компетенция будущего учителя иностранного языка	5
Н.Д.Джалилова, ТашПМИ	
Лингвокультурология как новое направление в системе преподавания иностранного языка	7
Ф.С.Марданова, СамГАСИ	
Лингвокультурология в преподавании иностранных языков	10
Б.Р.Каримов, НУУз	
Лингвокультурологические проблемы формирования единого информационного пространства мировой цивилизации	11
М.Салыкова, ГИИУз	
Об особенностях функционирования порядка слов предложения	14
Н.Х.Тугова, ГИИКУз	
Актуальность культурологического аспекта при преподавании иностранного языка в вузах	15
Г.Э.Хакимова, Д.К.Раджабова, ЎзДЖТУ	
Хорижий тил таълимида лингвокультурологик амалиётлар	17
Б.С.Раджапов, ЎзДЖТИ	
Чет тили ўқитиш методикасининг айрим принциплари	18
Қ.Т.Умирзаков, АДУ	
Қиёсий-типологик тадқиқотнинг чет тил ўқитиш методикаси учун аҳамияти	20
М.А.Абдулжаббаров, ТДТУ	
Ingliz tilining lug'ati tarkibidagi chet tillardan kirgan ba'zi so'zlar tarjimai masalalari	23
Д.Б.Агъамова, ЎзМУ	
Тил ўргатиш ва ўрганишда «Маданиятлараро мулоқот» фани ва унда қўлланиладиган тренинг турлари	24
Ж.Г.Алибаева, ТДТУ	
Инглиз тилишунослигида ҳаракат маъносини ифодаловчи феъллар тарихини ўрганишга доир баъзи мулоҳазалар	25
Н.М.Мирдадаева, ЎзГУМЯ	
Лингвокультурология и её особенности	27
Ё.А.Вахабова, ТДЮИ	
Контроль в обучении иностранному языку: чтение	28
Н.Н.Гусарёва, ТАДИ	
Интерференция родного языка при изучении немецкого языка	30
Ш.И.Джаханова, ТАДИ	
Роль лингвосоцикультурного метода в обучении иностранным языкам	32
А.Зияев, Н.Зубарева, КГПИ	
Понятие лингвокультурного концепта	34
Д.А.Зойирова, ТАИИ	
Тил тизими, норма ва нутқнинг ўзаро муносабати	36
G.E.Zokhidova, TUIT	
Advantages of Online or Automated Testing of the English Language	37
Г.Э.Зуларова, Г.Х.Абдумаликова, ЎзДЖТИ	
Чет тили ўқитиш методикаси ва технологиялари	39

ХОРИЖИЙ ТИЛ ТАЪЛИМИНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ МУАММОЛАРИ

МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-МЕТОДИК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ:

Техник муҳаррир: Т.С. Исмаилов
ЭХМ оператори: А.П. Хакимов

Нашрга тайёрланган маълумотларнинг сифати, келтирилган фактлар, атоқли отлар ва бошқа маълумотларнинг аниқлиги, шунингдек, очиқ нашр этиш ман қилинган маълумотларни оммалаштириш учун маърузалар муаллифлари жавобгар.

Тошкент давлат юридик институти рухсатисиз нашр этиш ва сотиш ман қилинади.